

YTTRANDE

Datum
2025-04-28

Dnr
R 28-2025

1 (2)

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Yttrande över betänkandet Ett nytt regelverk för uppsyn och förvar (SOU 2025:16)

(Ju2025/00400)

Riksdagens ombudsmän (JO) har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet.

Jag konstaterar inledningsvis att JO under det senaste dryga decenniet har överlämnat ett antal beslut till regeringen för kännedom, där brister i förhållandena för förvarstagna utlännningar och behov av översyn av förvarslagstiftningen påtalats. Vissa beslut har även överlämnats till riksdagen för kännedom. Vidare har ett antal formella framställningar om översyn av lagstiftningen gjorts med stöd av 4 § JO-instruktionen. Jag välkomnar därför den översyn av lagstiftningen som nu har gjorts.

En del av de förslag som förs fram i betänkandet är sådana som ger uttryck för ett politiskt vägval och som JO inte brukar yttra sig över. Det gäller t.ex. förslaget att förlänga den bortre tidsgränsen för hur länge en utlännings kan hållas i verkställighetsförvar så att den motsvarar det som EU-rätten maximalt medger.

I övrigt vill jag föra fram följande.

Jag konstaterar att utredningens förslag till stora delar tillmötesgår de synpunkter som JO tidigare har fört fram. Vissa synpunkter gör sig dock fortfarande gällande.

JO har flera gånger ifrågasatt om förvarstagna som inte har utvisats på grund av brott över huvud taget ska kunna placeras inom Kriminalvården och uttalat att om detta ändå anses lämpligt behöver lagregleringen av deras rättigheter förtydligas, bl.a. när det gäller rätten till vistelse i gemensamhet och till kontakter med omvärlden (se bl.a. JO 2021/22 s. 221, dnr 277-2018). Utredningens förslag, som innebär en begränsning av möjligheten till externplacering av förvarstagna, är ett steg i rätt riktning. Enligt förslaget kommer det dock fortsatt att finnas en möjlighet att placera förvarstagna inom Kriminalvården och i polisarrest, vilket kan ifrågasättas. Vidare saknas ingående överväganden kring hur rättigheterna för de som fortsatt ska vara externplacerade ska tillgodoses i fråga om bl.a. kontakter med

omvärlden. Här behöver ytterligare överväganden göras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Jag har uttalat att det borde preciseras hur länge en placering i polisarrest får pågå (beslut den 29 augusti 2022, dnr 1602-2021 m.fl.) Enligt utredningens förslag ska det uttryckligen anges att en sådan placering är tillfällig. Även detta är ett steg i rätt riktning, men jag står fast vid min uppfattning att en tidsbegränsning vore önskvärd.

Jag har tidigare konstaterat att utlänningslagens bestämmelser om handläggande myndighet i förvarsfrågan kan vara svåra att tillämpa och pekat på allvarliga konsekvenser en felaktig tillämpning av regelverket kan leda till (beslut den 21 april 2022, dnr 1370-2020 m.fl.). Utredningens förslag innebär en tydligare reglering av vilken myndighet som ansvarar för förvarsfrågan. Jag välkomnar att dessa ändringar genomförs, men konstaterar samtidigt att berörda myndigheter även i fortsättningen kommer att behöva överväga noga vilken myndighet som har ansvaret i det enskilda fallet.

Vad gäller den föreslagna ordningen där förvarstagna på säkerhetsavdelningar avskiljs nattetid vill jag framhålla vikten av att Migrationsverket har fungerande rutiner för tillsyn av de förvarstagna. Tillsynen för dem som är avskilda bör vara regelbunden och dokumenteras genom detaljerade anteckningar (se t.ex. JO:s protokoll i dnr O 3-2023 och O 1-2020).

Yttrandet har beslutats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Helena Tyni har föredragit ärendet och byråchefen Sara Johansson har deltagit i beredningen.